

2024 m. vasario mėn. Tarptautinė standartizacijos organizacija išleido daugelio vadybos sistemų standartų keitinius, tarp jų šiuos:

LST EN ISO 9001:2015/A1:2024 Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai. 1 keitinys. Su klimato kaita susiję pakeitimai (ISO 9001:2015/Amd 1:2024 Quality management systems — Requirements — Amendment 1: Climate action changes)

LST EN ISO 14001:2015/A1:2024 Aplinkos apsaugos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės. 1 keitinys. Su klimato kaita susiję pakeitimai (ISO 14001:2015/Amd 1:2024 Environmental management systems — Requirements with guidance for use — Amendment 1: Climate action changes)

LST EN ISO 45001:2023/A1:2024 Darbuotojų sveikatos ir saugos vadybos sistemos. Reikalavimai ir taikymo nurodymai. 1 keitinys. Su klimato kaita susiję pakeitimai (ISO 45001:2018/Amd 1:2024 Occupational health and safety management systems — Requirements with guidance for use — Amendment 1: Climate action changes)

2024 m. vasario 22 d. Tarptautinis akreditacijos forumas (IAF) ir Tarptautinė standartizacijos organizacija (ISO) paskelbė bendrą komunikatą kuriame atkreipė dėmesį į ISO vadybos sistemų standartų klimato politikos pakeitimus.

IAF-ISO bendras komunikatas dėl klimato kaitos aspektų įtraukimo į vadybos sistemų sertifikavimą <https://iaf.nu/en/news/iaf-and-iso-publish-joint-communicue/>

Į daugelį jau išleistų vadybos sistemų standartų ir į visus rengiamus arba peržiūrimus standartus įtraukti arba bus įtraukti du nauji teiginiai. Tuo siekiama atkreipti dėmesį į klimato kaitos poveikį organizacijų gebėjimams pasiekti numatytus vadybos sistemos tikslus/ gauti planuotus rezultatus.

IAF technikos komitetas (TC) atsiliepė į keitinius paskelbdamas oficialų sprendimą, kuriame patikslino keitinių taikymo reikalavimus akreditavimo įstaigoms, sertifikavimo įstaigoms ir sertifikuotoms organizacijoms.

Sprendimo santrauka:

IAF galutinis sprendimas, priimtas po 30 d. konsultacijų dėl Klimato kaitos keitinių įtraukimo į vadybos sistemų standartus

Įvadas

IAF ir ISO paskelbė bendrą komunikatą, kuriuo atkreipia dėmesį į atskirų vadybos sistemų standartų pakeitimus, kuriuose pabrėžiama klimato kaitos svarba atskiros organizacijos vadybos sistemos kontekste. Kaip paaiškinama bendrame komunikate, pokyčiai buvo pradėti atsiliepiant į Londono deklaraciją dėl kovos su klimato kaita.

Šio IAF komunikatu atsakoma į 2023 m. Monrealyje parengtą IAF technikos komiteto dokumentą. Jo tikslas – perduoti sertifikuotoms organizacijoms, sertifikavimo įstaigoms ir akreditavimo įstaigoms su vadybos sistemomis susijusius lūkesčius, atkreipiant dėmesį į teiginius bendrame komunikate:

„Bendri 4.1 ir 4.2 punktų reikalavimai lieka nepakitę; šiose nuostatose jau numatyta, kad organizacija turi atsižvelgti į visus vidaus ir išorės veiksnius, kurie gali turėti įtakos jos vadybos sistemos veiksmingumui; šios naujos nuostatos užtikrina, vadybos sistemoje būtų atsižvelgiama į klimato kaitą ir kad tai yra išorės veiksnys, kuris yra pakankamai svarbus mūsų bendruomenei, todėl galime reikalauti, kad organizacijos į tai atsižvelgtų dabar.“

Atsižvelgiant į tai, kad bendrieji reikalavimai nepakito, kad šis keitinys laikomas paaiškinimu, o ne nauju reikalavimu, rengti pereinamojo laikotarpio programos nereikia, tačiau reikėtų atsižvelgti į toliau pateiktas gaires.

Iš sertifikuotų organizacijų tikimasi

Kurdamos, prižiūradamos ir gerindamos savo vadybos sistemas, sertifikuotos organizacijos turi atsižvelgti į klimato kaitos keliamą riziką.

Klimato kaita turi būti analizuojamas kartu su kitais rizikos aspektais ir, atsižvelgiant į vadybos sistemos standarto taikymo sritį, priskiriama reikšmingiems arba nereikšmingiems rizikos aspektams. Kai organizacija taiko daugiau nei vieną vadybos sistemą (pvz., kokybės vadybos, sveikatos ir saugos vadybos), ji turėtų užtikrinti, kad klimato kaita, jei nustatoma, kad ji yra reikšminga, bus įtraukta į kiekvieno vadybos sistemos standarto taikymo sritį.

Pažymėtina, kad kai kurie klimato kaitos aspektai ir rizikos gali būti bendro pobūdžio ir nepriklausyti nuo vadybos sistemos taikymo srities ar pramonės šakos (pvz., kai tai susiję su teisiniu reguliavimu arba veiklos taikomumu ir organizacijos tvarumu), kiti bus grupuojami atsižvelgiant į vadybos sistemos standartų reikalavimus, taikomus konkrečioms pramonės šakoms (pvz., energijos gamybai, žemės ūkiui ir žuvininkystei) ir organizacijos ypatybes (pvz., geografinę padėtį, tiekimo grandinės pobūdį arba darbo jėgos dinamiką).

Iš sertifikavimo įstaigų tikimasi

Sertifikavimo įstaiga turi turėti įrodymus, kad jos sertifikuotos organizacijos yra įvertinę visų vidaus ir išorės aspektų reikšmingumą ir atsižvelgę į reikšmingus aspektus kurdamos vadybos sistemas ir užtikrindamos jų veiksmingumą, kaip reikalauja 4.1 ir 4.2 punktai.

Priėmus naujus keitinius dėl klimato kaitos, sertifikavimo įstaiga turi užtikrinti, kad klimato kaitos aspektas yra apsvarstytas ir, nustačius, kad jis yra reikšmingas jos vadybos sistemai, įtrauktas į visus organizacijos tikslus ir klimato kaitos švelninimo veiklą, kaip reikalaujama. Jei organizacija mano, kad tai nėra svarbus jos vadybos sistemos aspektas, sertifikavimo įstaiga turėtų užtikrinti organizacijos proceso veiksmingumą, kai taikytina, nustatant ir įgyvendinant reikiamus veiksmus.

Iš akreditavimo įstaigų tikimasi

Akreditavimo įstaiga, prieš pradėdama akreditavimo ciklą, turi pareikalauti iš sertifikavimo įstaigų įrodymų, kad jų sertifikuoti klientai įvertino klimato kaitos aspektus kartu su kitais 4.1 ir 4.2 punktų aspektais.

Terminai

Tikimasi, kad standartų pakeitimai bus paskelbti 2024 m. vasario 23 d. Kaip minėta anksčiau, organizacijos jau svarsto su klimato kaita susijusius klausimus, darančius poveikį organizacijos vadybos sistemai (-oms).

Todėl po paskelbimo sertifikavimo įstaigos turi įtraukti naują tekstą į organizacijos ir jos konteksto audito klausimyną. Kaip ir įprastos praktikos atveju, kai sertifikuota organizacija negali įrodyti, kad buvo atsižvelgta į visus išorės ir vidaus aspektus, kurie buvo priskirti reikšmingiems, nustatyti kaip reikšmingi, įskaitant klimato kaitą, reikėtų pateikti tinkamą išvadą.

Tikimasi, kad, įtraukus naujus klimato kaitos priedus, sertifikavimo įstaiga užtikrins, kad į klimato kaitos aspektą bus atsižvelgta ir, jei bus nustatyta, kad aspektas yra reikšmingas jos vadybos sistemai, jis bus įtrauktas į visus organizacijos tikslus ir poveikio aplinkai mažinimo veiklą. Jei organizacija manys, kad šis aspektas nėra reikšmingas jos vadybos sistemai, sertifikavimo įstaiga turėtų pareikalauti pagrįsti tokį sprendimą.

ISO atliks vadybos sistemų standartų pakeitimus, tačiau išduotų sertifikatų nereikės keisti, nes:

- vadybos sistemų standartų leidimo metai nesikeis;
- vadybos sistemų standartų taikymo sritys nesikeis;
- reikšmingo poveikio sertifikuotų vadybos sistemų veiksmingumui nėra;
- metodas ir veiksmai, kurių sertifikuotos organizacijos imsis naujam reikalavimui įvykdyti, bus panašūs į tuos, kuriuos jos taikytų bet kokiai kitai problemai vadybos sistemos taikymo srities kontekste spręsti.

Visus TC sprendimus galima rasti [IAF TC Searchable Decision Log](#)